

Bútorok, lakások, asztalosok a békeidőkben

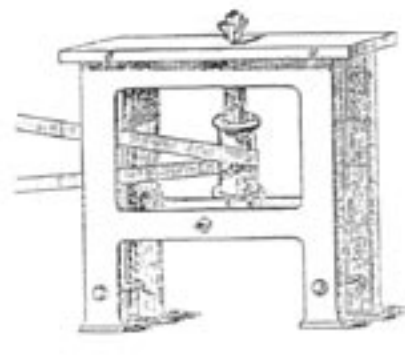
Habár kisebb példányszámban, de a közelmúltban elhagyta a nyomdát egy olyan könyv, amit a Vas megyei, 1900 körüli bútorigarról és lakberendezésről írtam. Miért volt fontos ezt a munkát kiadni?

Hazánkban a 19. század úgynevezett historista stílusa és az 1900 körül fellépő szecesszió hosszú ideig tudatosan elhanyagolt területe volt az iparművészeti kutatásoknak. A 20. század Bauhaus-irányzatain nevelkedett, a szigorú ésszerűségéért lelkesedő szakemberek ellenszenvet éreztek az előtük járó generáció díszesebb alkotásai iránt, ráadásul 1945 után mint „polgári csökevényt” is megbélyegezték ezeket a stílusokat.

Hasonló magatartást nyugaton is lehetett érezni, de ott hamarabb észhez tértek és mára már mindkét stílusnak hatalmas népszerűsége és irodalma van. Nem így nálunk, ahol csak a hetvenes években nyílt meg az érdeklődés a szecesszió iránti

Bécsei cirkula a századfordulón

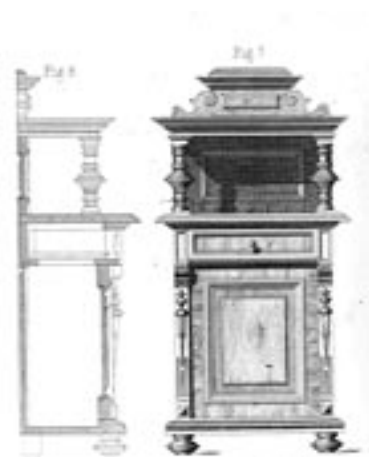
Profilmáró az 1880-as években

érdeklődés, és a historizmust övező jég most kezd lassan olvadozni. Pedig hazánkban is voltak ebben a korban nagyon jelentős műipari egyéniségek, akiknek árnyaltabb megközelítését a kutatás csak most kezdte meg, az utóbbi másfél évtizedben.

Elképzeltető, hogy egy ilyen helyzetben mennyi figyelem hárulhat a vidéken dolgozó, s az átlagos iparművészeti tárgyakat valójában előállító kismesterekre, így a vidéki asztalosokra, kárpitosokra, esztergályosokra!

Ennek a könyvnek pontosan az a feladata, hogy egy adott, vidéki térségben – ez esetben a korabeli Vas megyében – megpróbáljon képet adni az 1860 és 1914 között kialakult helyzetről. Milyen módon próbáltam ezt elérni?

Habár alcíme szerint a tanulmány elsősorban egy századfordulós ebédlő berendezésével foglalkozik, a valóságban sokkal többről van szó. A könyv elején röviden végigkövetem a historizmus bútorainak stílustörténetét a 19. században. Ezek után következik a századforduló körüli Szombathely fejlődésének felvázolása, jelentős személyiségeinek számbavétele. Az egyik fő téma Vízmathy Géza, korabeli pénzügyi vezető lakásáról 1900 körül készült saját fotóinak kielemezése, különös tekintettel az ebédlőre, de más helyiségek is szóba kerülnek. Miután ezt a bútorzatot összehasonlítom a korabeli lakberendezői elit elképzeléseivel és a lakás bútorait, egyeb

Max Graef – ónémet éjjeliszekrény, Weimar

tárgyait szembesítem különböző mintalapokkal és leírásokkal, rátérek munkám másik lényeges pontjára: kik állították

Nagytálaló a Vízmathy-ebédlőben

Vízmathyék szalonja és ebédlője 1900 körül

elő mindezt? És itt tudom megosztani az olvasóval a helyi, korabeli bútorigarról szerzett ismereteimet.

Szó esik a háttériparról, fűrészüzemekről, előre elkészített díszítésekről, bútoretekről, a beszerezhető szerszámokról és gépekről. Megemlítek olyan fennmaradt mintalapokat, melyek jelentősen befolyásolták a helyi mestereket, s talán a megrendelőket is.

Vasvár megyében 1887-ben és 1903-ban iparkiállítás rendeztek, melyekről jelentős mennyiségű leírás maradt fenn, főleg a napi sajtóban. Mindezek szintén segítettek árnyaltabb képet adni a korabeli helyzetről.

Végül utánaeredtem néhány kiemelkedő, korabeli faiparos szinte teljesen köddé vált személyiségének, s megpróbáltam sorsukat szembesíteni a korábbi megállapításokkal. Köztük van a nagy festőművész édesapja, id. Derkovits Gyula is.

A könyvet jegyzetek, irodalom- és forrásjegyzék teszi teljessé, na meg a több mint másfélszáz kisméretű, de értékelhető

Asztallábak

kép, melyek többsége először kerül publikálásra. A kiadvány forgatása nemcsak művészettörténészeknek, de régiségkereskedőknek és a mai faiparosoknak,

Ónémet ebédlőszék háttámlája

lakberendezőknek is tanulságos lehet, legalábbis remélem.

Torjay Valter

További információ és megrendelőlap az újság 153. oldalán!